MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTIDA BOLALARDA SPORTGA QIZIQISH VA MEHRNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Buxoro viloyati, Vobkent tumani

01-son texnikumi Jismoniy tarbiya o‘qituvchisi

Sharipova Zilola Shomurotovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarda sportga bo‘lgan qiziqish va mehrni shakllantirishning ahamiyati, bolalarning jismoniy rivojlanishi, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish hamda ijtimoiy va axloqiy fazilatlarni rivojlantirishda sportning o‘rni, shuningdek, sport mashg‘ulotlarini tashkil etish usullari, o‘yin metodining samaradorligi, tarbiyachi va ota-onalar hamkorligining ahamiyati haqida umumiy ma’lumot keltirilgan.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, jismoniy tarbiya, sport, bolalar rivojlanishi, sog‘lom turmush tarzi, o‘yin metodi, jismoniy faollik, tarbiyachi, ota-ona hamkorligi, harakatli o‘yinlar, barkamol avlod.

Bugungi kunda sog‘lom va barkamol avlodni tarbiyalash eng muhim ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarning jismoniy rivojlanishiga alohida e’tibor qaratilib, ayniqsa, bolalarda sportga bo‘lgan qiziqish va mehrni erta yoshdan shakllantirish ularning kelajakdagi sog‘lom turmush tarzini belgilab beruvchi muhim omillardan biridir.

Maktabgacha yosh davri bolaning har tomonlama rivojlanishida eng muhim bosqich bo‘lib, aynan shu davrda unda harakatga bo‘lgan ehtiyoj, faoliyatga intilish va yangi ko‘nikmalarni egallashga moyillik yuqori bo‘ladi. Shu sababli sport va jismoniy mashg‘ulotlar orqali bolalarda nafaqat jismoniy sifatlar, balki irodaviy va axloqiy fazilatlarni ham shakllantirish mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalarni sportga jalb etish orqali ularning sog‘lig‘ini mustahkamlash, har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida shakllanishiga ko‘maklashish hamda ularni faol hayot tarziga yo‘naltirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarda sportga qiziqish va mehrni shakllantirish tizimli va maqsadli faoliyatni talab etadi. Bu jarayon, avvalo, bolalarning yosh xususiyatlari, jismoniy imkoniyatlari hamda psixologik holatini inobatga olgan holda tashkil etilishi lozim. To‘g‘ri yo‘lga qo‘yilgan jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari bolalarda harakat faolligini oshiradi va sportga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi.

MTTda jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari turli shakllarda olib boriladi: ertalabki badantarbiya, harakatli o‘yinlar, sport musobaqalari, sport mashg‘ulotlari. Ayniqsa, o‘yin orqali tashkil etilgan mashg‘ulotlar bolalar uchun qiziqarli bo‘lib, ular sport faoliyatini majburiyat emas, balki zavq bag‘ishlovchi jarayon sifatida qabul qiladilar. Bu esa bolalarda sportga bo‘lgan mehrning mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Sportning turli xildagi mashg‘ulotlari orqali bolalarda muhim jismoniy sifatlar - chaqqonlik, tezkorlik, chidamlilik va muvozanat rivojlanadi. Bunday mashqlar ularning sog‘lig‘ini mustahkamlab, immunitetini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, jamoaviy o‘yinlar bolalarda hamkorlikda ishlash, o‘zaro hurmat, do‘stlik va intizom kabi ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantiradi.

Bolalarda sportga qiziqishni oshirishda tarbiyachining roli alohida ahamiyatga ega. Tarbiyachi mashg‘ulotlarni qiziqarli, rang-barang va bolalarning imkoniyatlariga, ehtiyojlariga mos tarzda tashkil etishi zarur. Rag‘batlantirish, maqtov va qo‘llab-quvvatlash orqali bolalarda o‘ziga ishonch hissi shakllanadi va ular sport mashg‘ulotlarida faol ishtirok etishga intiladilar.

Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlik ham muhim omillardan biridir. Agar oilada ham sog‘lom turmush tarziga amal qilinsa va bolaga sportga ijobiy munosabat ko‘rsatilsa, MTTda berilayotgan tarbiya yanada samarali bo‘ladi. Uyda oddiy jismoniy mashqlar, sayrlar va faol o‘yinlar orqali bu jarayon mustahkamlanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlaganda bir nechta metodlarni uyg‘unlashtirish eng samarali hisoblanadi. Lekin amaliyotda eng yaxshi natija beradigan yondashuv quyidagicha:

O‘yin metodi - Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun bu asosiy va eng samarali metod hisoblanadi. Bolalar qiziqarli o‘yinlarni yaxshi qabul qiladi. Masalan:

- yugurish → “quvlashmachoq”
- sakrash → “to‘siqlardan o‘tish o‘yini”
- to‘p mashqlari → “kim aniqroq uloqtiradi”

Shu tarzda bola sportni mashq emas, zavq deb qabul qiladi.

Ko‘rgazmali metod - Bolalar ko‘rib o‘rganishga moyil bo‘ladi. Tarbiyachi mashqni o‘zi ko‘rsatib beradi, yoki boshqa bolani namuna qiladi. Bu usul orqali bola tezroq tushunadi va takrorlaydi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarda sportga qiziqish va mehrni shakllantirish ularning sog‘lom va barkamol shaxs bo‘lib voyaga yetishida muhim o‘rin tutadi. Sport orqali bolalarning jismoniy rivojlanishi bilan bir qatorda irodaviy, axloqiy va ijtimoiy fazilatlari ham shakllanadi.

MTTda sport mashg‘ulotlarini to‘g‘ri tashkil etish, bolalarda harakatga bo‘lgan ehtiyojni qo‘llab-quvvatlash hamda ularni muntazam ravishda rag‘batlantirib borish zarur. Tarbiyachilar va ota-onalarning hamkorligi esa bu jarayonning samaradorligini yanada oshiradi. Kelajakda sog‘lom, faol va maqsadga intiluvchan avlodni tarbiyalash aynan bugungi kunda bolalarda sportga bo‘lgan ijobiy munosabatni shakllantirishdan boshlanadi.

Foydalanilgan adabiyot:

1. M.X. Toxtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida. Pedagogika. Darslik.T.: O‘zbekistan faylasuflari Milliy jamiyati, 2010 y. -400 bet.
2. R.Ishmuhamedov, M.Yuldashev. Ta’lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. O‘quv qo‘llanma. – T.: 2013 y. -279 bet.

3. O‘.Q. Tolipov, M. Usmonboyeva. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. O‘quv qo‘llanma. - T.: 2006 y. -264 bet.

4. B.X. Xodjayev. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik. - T.: «Sano-standart» nashriyoti, 2017 yil. -416 bet.

5. Sh.S. Shodmonova va boshqalar. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – T.: “Fan va texnologiya”. 2019 y. -296 bet.

6. A.A. Xoliqov. Pedagogik mahorat. Darslik. Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. – T.: Iqtisod-moliya, 2011 y. -420 bet.

7. M.E. Axmedova. Pedagogika nazariyasi va tarixi. (Pedagogika tarixi). O‘quv qo‘llanma. O‘zR oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. - T.: Tafakkur bo‘stoni, 2011y. -128 bet.

8. N.T. Omonov, N.X. Xo‘jayev, S.A. Madyarova, E.U. Eshchonov. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Darslik.– T.: “Iqtisod-moliya” 2009 y. – 240 bet.

9. B.X. Xodjaev. Umumiy pedagogika. Darslik. – T.: “Sano-standart”, 2017 y. -434 bet.

10. Raxmonova Sojida Muxammadovna. “PREPARING THE GRADUATE STUDENTS OF PRIMARY EDUCATION FOR INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY”. Web of Scientist: International Scientific Research Journal (WoS) ISSN: 2776-0979, Volume 4, Issue 8, August, 2023. Pages 288-293

11. Raxmonova Sojida Muxammadovna. “PRACTICAL FEATURES OF PREPARING PRIMARY EDUCATION STUDENTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY” SCIENCE AND INNOVATION IN THE EDUCATION SYSTEM, 2(9), 67–71. https://doi.org/10.5281/zenodo.8314153. 31.08.2023 y

12.Рахмонова Сожида Мухаммадовна. “ПЕДАГОГИКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К ИННОВАЦИОННОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. . Innovative research in the modern world: theory and practice, 2(23), 92–94c. 11(39)-son 31.08.2023 y

13. S.M.Raxmonova DIDACTIC POSSIBILITIES OF IMPROVING THE METHODOLOGY FOR PREPARING FUTURE EDUCATORS OF THE PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION FOR INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITIES. Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT ISSN: 2792 – 1883 | Volume 2 No. 12

https://literature.academicjournal.io 16.12.2022 y.36-40 bet.

14. S.M. Raxmonova МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ЁШИДАГИ БОЛАЛАРГА ТАЪЛИМ БЕРИШДА КОМПЕТЕНЦИЯВИЙ ЁНДАШУВ. Respublika OAK. Илимий-методикалық журнал 5/1 2022 y.101-105 bet

15. S.M. Raxmonova BO‘LAJAK PEDAGOGLARNI INNOVATSION KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA O‘Z-O‘ZINI SHAKLLANTIRISH VA MUKAMMALLASHTIRISHGA O‘RGATISH. Respublika OAK. Илимий-методикалық журнал. ¾. 2023 y. 141-146